

Omgangsprotocol

Basisschool de Lier

Versie februari 2022

Passend Onderwijs voor elk kind
Samen in ontwikkeling
Samen kunnen we meer

1. Inleiding en verantwoording	3
Kerndoelen van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen	3
2. Uitgangspunten	4
3. Wat is plagen en wat is pesten?	5
Wanneer is er sprake van plagen?	5
Wanneer is er sprake van pesten?	5
Signalen voor ouders	5
Verschil tussen jongens en meisjes	5
Uitleg en signalen van de 4 groepen	6
4. Hoe gaan wij om met pesten en het voorkomen daarvan?	8
Voorkomen van pesten	8
Signaleren van pesten	8
Aanpak	8
5. Begeleiding	11
Begeleiding van de gepeste leerling (door leerkracht en Intern Begeleider)	11
Begeleiding van de pester (door leerkracht en Intern Begeleider)	11
De grote groep (door leerkracht en Intern Begeleider)	11
6. Adviezen	12
Adviezen aan de ouders van gepeste kinderen	12
Adviezen aan de ouders van pesters en meelopers	12
Adviezen aan de ouders van alle kinderen (inclusief de zwijgende middengroep)	12
Adviezen aan verenigingen	12
7. Digitaal pesten	14
Wat is digitaal pesten?	14
Tips voor kinderen: om digitaal pesten te voorkomen	14
Tips voor kinderen: wat je kunt doen wanneer je digitaal gepest wordt	15
Tips voor ouders	15
Tips voor leerkrachten	15
8. Bijlagen	16
BIJLAGE 1: ALGEMENE REGELS VOOR DE OMGANG MET ELKAAR	16
BIJLAGE 2: VOORVALRAPPORT	17
BIJLAGE 3: "DIT KAN NIET" FORMULIER	18

1. Inleiding en verantwoording

*Als ik blijf kijken zoals ik altijd heb gekeken
blijf ik denken zoals ik altijd heb gedacht
Als ik blijf denken zoals ik altijd heb gedacht
blijf ik geloven zoals ik altijd heb geloofd
Als ik blijf geloven zoals ik altijd heb geloofd
blijf ik doen zoals ik altijd heb gedaan
Als ik blijf doen zoals ik altijd heb gedaan
blijft mij overkomen wat mij altijd overkomt*

Gedragsverandering begint bij jezelf, voor iedereen in wat voor situatie of rol je ook zit. Alleen lukt het soms niet om deze gedragsverandering alleen te realiseren en is er hulp nodig.

Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Kinderen moeten leren om goed met elkaar om te gaan. Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen dit leren en kunnen zowel kinderen als volwassenen er zorg voor dragen dat de omgang met elkaar positief blijft. Als er zich ongewenste situaties voordoen, kunnen zij elkaar aanspreken op basis van deze regels. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen wij alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan. Graag benaderen wij de kinderen op positieve wijze. Daarom hebben wij er ook voor gekozen om dit protocol niet “pestprotocol” te noemen, maar omgangsprotocol.

Kerdoelen van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen

“School Zonder Pesten” baseert zich op kerndoelen uit drie deelgebieden zoals geformuleerd door het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. Overzicht kerndoelen.

Oriëntatie op jezelf en de wereld – Mens en Samenleving:

- De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke gezondheid van henzelf en anderen;
- De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen;
- De leerlingen leren respectvol om te gaan met verschillen in opvattingen van mensen.

Nederlands – Mondeling Onderwijs:

- Leerlingen leren informatie te beoordelen in discussies en in een gesprek dat informatief of opiniërend van karakter is en leren met argumenten te reageren.

Kunstzinnige oriëntatie:

- Leerlingen leren beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

2. Uitgangspunten

Door op een goede manier de omgangsregels (zie bijlage 1) te definiëren, uit te dragen en actief na te leven op de school, en hierop toe te zien, kunnen we zo veel als mogelijk voorkomen, dat op onze school ongewenst gedrag c.q. pestgedrag voorkomt, of in ieder geval startend pestgedrag in de kiem smoren.

Dat doen we op basis van een aantal uitgangspunten:

- De omgang met elkaar vraagt constante aandacht.
- Wij proberen de kinderen vanuit positieve benadering en positief gerichte regels zo veel mogelijk uit te nodigen tot goede omgang.
- Ongewenst gedrag wordt direct aangepakt.

De meest negatieve vorm van omgang met elkaar is pesten. Pesten is een probleem voor alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters, meelopers en de zwijgende groep), leerkrachten en ouders. Om pestgedrag te voorkomen hebben we in het protocol uitgebreid aandacht hiervoor.

Ten aanzien van pestgedrag gelden de volgende uitgangspunten:

- De school probeert pestgedrag te voorkomen. Het onderwerp pesten wordt met de kinderen bespreekbaar gemaakt.
- Als pesten zich voordoet, kunnen leerkrachten (eventueel i.s.m. ouders) dat signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten voorkomt, beschikt de school over een directe aanpak. Deze wordt verder in dit protocol toegelicht.
- Wanneer de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan wordt de interne vertrouwenspersoon of een externe, ondersteunende instantie ingeschakeld.
- Op Basisschool De Lier zijn twee interne vertrouwenspersonen aangesteld. Zij hebben een doorverwijsfunctie.

3. Wat is plagen en wat is pesten?

Er bestaat verschil tussen plagen en pesten. Kinderen kunnen het idee hebben dat ze gepest worden, terwijl er ook sprake van plagen zou kunnen zijn. Pesten kent echter duidelijk andere kenmerken dan plagen. Een overzicht van de kenmerken van plagen en pesten en de gevolgen van dit gedrag vormt een basis voor het signaleren van pestgedrag.

Wanneer is er sprake van plagen?

- Het is van korte duur, of tijdelijk.
- Het gebeurt niet in groepsverband.
- Het is gedrag dat gebeurt op basis van gelijkwaardigheid.
- De geplaagde is geen vast doelwit.

Wanneer is er sprake van pesten?

- Bij pesten wil men bewust iemand kwetsen of kleineren.
- Het gedrag gebeurt langdurig, herhaaldelijk en systematisch.
- Het gebeurt vaak in groepsverband.
- Het gedrag gebeurt op basis van machtsongelijkheid.
- Er is sprake van een vaste structuur: dader(s) en slachtoffer(s) zijn meestal dezelfde perso(o)n(en).

Signalen van pesten kunnen o.a. zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven.
- Beledigen.
- Opmerkingen maken over de kleding.
- Isoleren en negeren.
- Buiten school opwachten en intimideren.
- Op weg naar huis achterna rijden.
- Bezittingen afpakken.
- Schelden of schreeuwen.
- Pesten via social media.

Signalen voor ouders

- Neemt geen vriendjes mee naar huis.
- Speelt niet graag meer buiten of in de buurt.
- Angst om naar school te gaan.
- Nare dromen.
- Onderpresteren
- Teruggetrokken gedrag.
- Psychosomatische klachten: buikpijn, hoofdpijn, enz
- Sombor

Verschil tussen jongens en meisjes

- Bij jongens wordt de rangorde vaak bepaald door fysieke prestaties; goed zijn in sport, sterk zijn en dingen durven. Jongens pesten vaak meer fysiek, tonen bravoure gedrag.

- Meiden voeren een heel eigen strijd om hun plaats in de klas te veroveren. Onder meisjes heerst rivaliteit die zich uit in: roddelen, negeren, buitensluiten. Vaak wordt dit bestempeld als 'typisch meidengedrag' en/of "Meidenvenijn".

Uitleg en signalen van de 4 groepen

Bij pesten zijn er 4 groepen te onderscheiden en daarbij horen de volgende mogelijke signalen:

Signalen van de gepeste kinderen

- Bang zijn om naar of van school te gaan.
- Niet naar school willen gaan en voortdurend smoesjes verzinnen.
- Smeken om naar school gebracht te worden.
- Elke dag een andere route naar school kiezen.
- Slechter presteren dan normaal.
- Met kapotte spullen of kleren thuiskomen.
- Teruggetrokken gedrag vertonen.
- Agressief worden naar andere kinderen toe.
- Niet willen eten.
- Buikpijn of hoofdpijn hebben.
- Zichzelf in slaap huilen.
- Nachtmerries hebben.
- Het hebben van schrammen, blauwe plekken.
- Geld vragen (om de pester af te lossen).
- Weigeren om te zeggen wat er aan de hand is.
- Niet kloppende verklaringen geven voor het bovenstaande.

Signalen van de Pester

- Zijn vaak sterker, gedragen zich agressiever, staan positiever t.o.v. agressie,
- Willen graag macht hebben en dwingen populariteit af.
- Kunnen zich makkelijk uit moeilijke situaties praten, redden.
- Lijken stoer en brutaal, tonen weinig medeleven.

Signalen van de Meelopers

Leerlingen die meedoen met pesten, worden meelopers genoemd. Ze hebben één of meer van de volgende kenmerken:

- Ze pesten actief mee, maar beginnen niet met pesten.
- Ze zijn soms bang om zelf het slachtoffer van pesten te worden.
- Ze kunnen ook het stoere gedrag interessant vinden en denken daarmee populair in de groep te worden.
- Voelen zich niet schuldig over het pesten.
- Weinig / geen schuldgevoel is te verklaren doordat deze kinderen meepesten met een groep en voelen ze zich niet verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht.
- Vaak versterken zij het succes van de pestende kinderen door op een afstandje toe te kijken en te lachen om wat er gebeurt.

Signalen van de zwijgende middengroep

- Zijn niet direct betrokken bij het pesten.
- Mede bepalend voor het al dan niet voorkomen van pesten.
- Bang om zelf gepest te worden.

Eigenlijk hoort er ook nog een 5de groep bij:

De helden

Dit zijn de kinderen die het wel durven op te nemen tegen de pester en de gepeste beschermen/helpen.

4. Hoe gaan wij om met pesten en het voorkomen daarvan?

Voorkomen van pesten

- Wij formuleren en leven schoolregels en klassenregels na.
- Wij leren de kinderen hulp te vragen.
- Wij leren de kinderen gemeente complimenten te geven.
- Wij leren kinderen omgaan met kritiek.
- Wij stimuleren kinderen een eigen mening te vormen.
- Wij leren kinderen conflicten op te lossen door er over te praten.
- Wij keuren slaan en schoppen af om een ruzie op te lossen.
- Wij leren kinderen op de houding te letten.
- Wij helpen kinderen positieve zelfwaardering te ontwikkelen.
- De interne vertrouwenspersonen geven jaarlijks een presentatie over hun taak aan alle groepen.

Werken aan een positieve groepssfeer door:

- Samenwerking te stimuleren: Je hoeft niet met iedereen bevriend te zijn, maar je moet wel met iedereen kunnen samen werken.
- Alles bespreekbaar te maken; de kinderen de kans geven om hun zegje te doen.
- Wij proberen acceptatie te bevorderen, dat iedereen anders is.
- Werken aan waardering voor elkaar, complimenten geven.
- Wij stimuleren de kinderen waardering ook daadwerkelijk uit te spreken.
- Wij stellen samen met de kinderen de groepsregels op.

Signaleren van pesten

- Observeren.
- "SCOL" groep 3 t/m 8 leerkrachtvragenlijst en voor groep 6 t/m 8 ook de leerlingvragenlijst.
- "Kijk" groep 1 en 2.
- Gesprekjes met kinderen voeren.
- Oudergesprekken voeren.

Aanpak

Wij hanteren bij pesten de volgende aanpak.

Stap 1:

Leerlingen proberen bij een ruzie/pesterij er eerst zelf (en samen) uit te komen.

Stap 2:

De leerlingen vragen hulp van de leerkracht.

Wanneer de groep iets opvangt, melden ze dat ook bij de leerkracht. Dit is geen klikken.

Ze helpen bij het voorkomen van het pesten.

De groep is gezamenlijk verantwoordelijk. De kinderen wordt geleerd te vragen of de pester stopt en steunen het gepeste kind. De meelopers in de groep worden op hun gedrag aangesproken. Eventuele incidenten worden aan de leerkrachten van de betrokken kinderen gemeld.

Stap 3:

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Het voorval wordt beschreven op het Voorvalformulier (Zie bijlage 2).

Stap 4:

Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt.

De leerkracht maakt binnen de groep indien nodig gebruik van educatief materiaal.

De Intern Begeleider wordt ingeschakeld; de directeur wordt op de hoogte gebracht.

De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties, blz 8).

Ook wordt de naam van de ruziemaker/ pester op het "Dit-kan-niet" formulier genoteerd. Zie bijlage 3).

Deze formulieren worden verzameld in een "Dit-kan-niet" map die wordt beheerd door de Intern Begeleider en/of directeur.

Bij iedere melding in de map omschrijft de leerkracht 'de toedracht'. Bij de derde melding in de map worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie-pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

CONSEQUENTIES behorende bij stap 4

De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids pesten: In zo'n geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen. De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest (of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem melden) en vervolgens leveren stap 1 t/m 4 geen positief resultaat op voor de gepeste.

Dan neemt de leerkracht duidelijk een stelling in.

De straf is opgebouwd in 5 fases; afhankelijk van hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn / haar gedrag:

fase 1: verantwoordelijkheid leerkracht + ouders

- Time-out op een vast afgesproken plaats (op het plein)
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn
- Een schriftelijke opdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem
- Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

fase 2: verantwoordelijkheid leerkracht, intern begeleider en/of directeur + ouders

- Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen.
- De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken.
- De school heeft alle activiteiten vastgelegd in de 'Dit-kan-niet' map en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem (bv. met een pestprogramma en/of een pestcontract).

fase 3: verantwoordelijkheid Intern begeleider en/of directeur + ouders

- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Onderwijsbegeleidingsdienst (BCO), de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

fase 4: verantwoordelijkheid directie, Intern begeleider, leerkracht + ouders

- Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling (tijdelijk) buiten de groep te plaatsen (time out). Zie protocol nota aanname- en toelatingsbeleid, schorsings- en verwijderingsbeleid leerlingen van SPOV.

fase 5: verantwoordelijkheid directie, bestuur + ouders

- Indien ouders niet meewerken om het pestgedrag te beëindigen wordt het bestuur ingeschakeld.
- In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. Het bestuur wordt ingeschakeld. Van alle fases dient een goede schriftelijke verslaglegging bijgehouden te worden. We gebruiken hiervoor het "Dit kan niet"-formulier (bijlage 3).
- Zie protocol nota aanname- en toelatingsbeleid, schorsings- en verwijderingsbeleid leerlingen van SPOV.

5. Begeleiding

Begeleiding van de gepeste leerling (door leerkracht en Intern Begeleider)

- We tonen medeleven en luisteren en vragen hoe en door wie er wordt gepest.
- We gaan na hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- We laten de leerling inzien dat je soms ook op een andere manier kunt reageren. We gaan na welke oplossing het kind zelf wil.
- We benadrukken de sterke kanten van het kind.
- We stimuleren het dat de leerling zich anders/beter opstelt.
- We belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- We praten met de ouders van het kind (en de ouders van de pester).
- We plaatsen het kind niet in een uitzonderingspositie door het over te beschermen.
- Contact opnemen met de ouders: elkaar informeren, overleggen, inleven in het kind; bespreken wat de oorzaak zou kunnen zijn.
- We schakelen indien nodig, in overleg met de ouders, hulp in zoals: sociale vaardigheidstraining, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD. Een nieuwe sport of club kan ook een optie zijn.

Begeleiding van de pester (door leerkracht en Intern Begeleider)

- We praten met de pester en we zoeken naar de reden van het pesten.
- We laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- We laten inzien welke positieve kanten de gepeste heeft.
- We bespreken de schoolregels t.a.v. pesten.
- We geven schouderklopjes bij het (weer) houden aan de schoolregels of straffen wanneer het kind wel pest.
- Het kind leren niet meteen te reageren, leren beheersen. De "STOP-DENK-DOE" methode aanleren of een andere manier van gedrag.
- We laten excuses aanbieden.
- Contact opnemen met de ouders: elkaar informeren, overleggen, inleven in het kind; bespreken wat de oorzaak zou kunnen zijn.
- We schakelen indien nodig, in overleg met de ouders, hulp in zoals: sociale vaardigheidstraining, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD. Een nieuwe sport of club kan ook een optie zijn.
- We blijven als leerkrachten alert. We spreken bij herhaling de pester er weer op aan.

De grote groep (door leerkracht en Intern Begeleider)

- We maken het probleem bespreekbaar in de groep.
- We stimuleren dat de kinderen een eigen standpunt innemen en eventueel partij trekken voor de gepeste leerling.
- We bespreken met de leerlingen dat "meedoen" met de pester meestal kan leiden tot verergering van het probleem.
- We laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- We laten inzien welke positieve kanten de gepeste heeft.
- We schakelen indien nodig, in overleg met de ouders, hulp in zoals: sociale vaardigheidstraining, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD.

6. Adviezen

Adviezen aan de ouders van gepeste kinderen

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Bespreek met uw kind wat u samen kunt doen.
- Pesten kunt u het best met de leerkracht bespreken.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Stimuleer de leerling om naar de leerkracht te gaan.
- Doe niets buiten uw kind om, uw kind kan u zo vertrouwen.
- Onderneem wel actie, ook als uw kind dit niet wil.
- Zoek naar geschikte hulp voor uw kind, zodat het meer weerbaar wordt.
- Neem contact op met de vereniging waar het pestgedrag heeft plaatsgevonden.
- Informeer alle partijen (school, ouders, vereniging).
- Afhankelijk van de situatie kunnen ouders onderling contact met elkaar opnemen.

Adviezen aan de ouders van pesters en meelopers

- Maak duidelijk dat u het gedrag van uw kind niet accepteert.
- Neem het probleem van uw kind en kritiek op uw kind serieus.
- Erkennen dat uw kind pest en hiernaar handelen.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak zichtbaar dat zijn/haar gedrag weinig sociale contacten oplevert.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school/vereniging staat.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Informeer alle partijen (school, ouders, vereniging).
- Afhankelijk van de situatie kunnen ouders onderling contact met elkaar opnemen.

Adviezen aan de ouders van alle kinderen (inclusief de zwijgende middengroep)

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Houd rekening met de gevoelens van alle betrokken partijen.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Leer uw kind zijn gevoelens onder woorden te brengen.
- Stimuleer het kind om samen pestgedrag te melden
- Praat met uw kind over school en over relaties in de klas en over relaties binnen de vereniging.
- Afhankelijk van de situatie kunnen ouders onderling contact met elkaar opnemen

Adviezen aan verenigingen

Omdat pesten niet alleen voorkomt op school, maar vaak ook na schooltijd en tijdens activiteiten van verenigingen is het ook van belang dat er contact is tussen ouders, verenigingen en school.

- Stel een vertrouwenspersoon aan binnen de vereniging.
- School uw vrijwilligers in het onderwerp Pesten.

- Onderschat de situatie niet, neem ouders en kinderen serieus in hun verhaal.
- Houd contact met ouders en eventueel school.

7. Digitaal pesten

Via social media zijn communicatiemiddelen inmiddels nauwelijks meer weg te denken uit de leefwereld van kinderen. Over het algemeen hebben kinderen hier veel leuke ervaringen mee maar soms gaat het fout. Social media kunnen een bron van pesterijen zijn. Deze vorm van pesten wordt ook wel digitaal pesten of online pesten genoemd. Omdat het niet meer is weg te denken, besteden we hier ook een hoofdstuk aan.

Als school hanteren we een ICT beleidsplan, wat een onderdeel is van de gedragscode van SPOVenray.

Wat is digitaal pesten?

Onder digitaal pesten wordt verstaan:

- Iemand via social media een vervelend bericht sturen.
- Iemand uitschelden of belachelijk maken via social media.
- Iemand een dreigbericht sturen.
- Foto's van iemand anders op internet zetten.
- Het versturen van ontzettend veel berichten tegelijk aan één persoon. Hierdoor kunnen bij die persoon programma's op de computer vastlopen en is hij of zij heel lang bezig om alle berichtjes te verwijderen.
- Iemand opzettelijk een virus versturen.
- Gehackt worden. (Een hacker kan bijvoorbeeld de computer onbruikbaar maken of aan privé informatie komen.)

Tips voor kinderen: om digitaal pesten te voorkomen

De volgende tips om digitaal pesten te voorkomen kunnen zowel op school als thuis worden besproken en gebruikt.

- Kijk uit met het geven van je adres en (mobiele) telefoonnummer, maar ook foto's van jezelf of je familie. Je weet nooit wat anderen daar mee doen.
- Geef nooit zomaar je wachtwoord, pincode of paspoortnummer aan instellingen of personen die je via internet kent.
- Vraag je ouders om toestemming als op internet gevraagd wordt een registratieformulier in te vullen.
- Laat geen onbekenden toe in je contactenlijst.
- Bedenk dat je op internet nooit zeker weet met wie je te maken hebt.
- Maak geen afspraakjes tenzij je weet wie het is.
- Wil je afspreken met iemand die je via internet kent? Spreek dan af op een plek waar veel mensen zijn. Neem iemand mee en laat thuis weten waar je bent.
- Je anders voordoen dan je bent kan geinig zijn, maar ook gevaarlijk. Ook degene met wie je chat kan anders zijn dan hoe hij of zij zich voordoet. Dat anders voordoen kan leuk zijn, maar jij bepaalt (of de ander met wie je aan het chatten bent) wanneer het genoeg is.
- Let op wat je doet voor een webcam. Laat je niks wijsmaken. Als jouw foto's of filmpje voor altijd over het internet zwerven krijg je spijt en kun je het niet meer terugdraaien.
- Wees voorzichtig met pop-up-berichten als 'wil je dit downloaden?'. Klik altijd op 'nee' of klik de pop-up weg. Deze berichten zijn meestal nep en kunnen je computer stukmaken. Als je twijfelt, vraag je ouders om advies.
- Wees voorzichtig met het openen van bestanden die aan een e-mail zijn gehecht. In deze attachments kunnen virussen zitten, die je computer kapot kunnen maken. Wees extra voorzichtig als je de afzender van de e-mail niet kent! Niet openen dus.
- Als je iets ziet dat je naar vindt, klik het dan weg. Je hoeft er toch verder niet naar te kijken?

- Meld vervelende sites bij de volgende meldpunten:
<https://www.mindnederland.nl/> (als je iets ziet op internet wat discrimineert)
meldpunt.org (als je kinderporno tegenkomt, bijvoorbeeld in spam).
- Ga zelf niet schelden via mail of chat. Woorden komen harder aan als je ze leest en je kunt niet zien hoe de ander reageert.

Tips voor kinderen: wat je kunt doen wanneer je digitaal gepest wordt

- Log uit of blokkeer de persoon die naar tegen je doet.
- Negeer pest-mails. Antwoord niet. Ga niet terug pesten.
- Maak een printje van de conversatie, mail of 'rare site' en vraag om hulp bij je ouders en leerkracht.
- Praat erover met vrienden, ouders of je leerkracht.
- Voel je niet schuldig als er iets vervelends gebeurt. Het is niet jouw schuld en je hebt het niet zelf uitgelokt.

Tips voor ouders

- Laat een kind nooit alleen met een computer, zorg dat je je kind kunt zien als hij achter de computer zit.
- Praat geregeld met uw kinderen over wat ze online doen en met wie ze praten en toon interesse als je kind iets wil vertellen of laten zien.
- Surf regelmatig samen met uw kind. Neem de tijd om te zien wat uw kind op het internet doet, wat zijn of haar interesses zijn en leer zelf ook werken met de programma's die uw kind gebruikt.
- Maak duidelijke afspraken met uw kind over het internetgebruik zoals de tijd die online wordt doorgebracht (hiervoor kunnen ook de tips voor kinderen gebruikt worden).
- Help uw kind een nickname of e-mailadres te kiezen waaruit geen persoonlijke informatie kan worden afgeleid. Voorkom vooral suggestieve namen zoals 'lovelygirl'.
- Instrueer kinderen om geen persoonlijke gegevens aan onbekenden te geven (adres, telefoonnummer, bankrekeningnummer, etc.).
- Maak uw kind duidelijk dat de virtuele wereld een schijnwereld is. Wat gepresenteerd wordt als echt kan een verzinsel zijn.
- Bij jonge kinderen is het nuttig om af en toe de browsergeschiedenis te bekijken. Hier kunt u zien waar ze geweest zijn. Instrueer tieners dat de browsergeschiedenis niet gewist mag worden.
- Zorg dat er een goede virusscanner op uw pc staat en ververs regelmatig de bijbehorende database van bekende virussen. Vraag uw kinderen het u te melden wanneer de pc 'raar' doet.

Tips voor leerkrachten

- Neem digitaal pesten serieus!
- Praat met uw leerlingen over de leuke en de minder leuke kanten van internet. Bespreek ook wat uw leerlingen kunnen doen om pesten te voorkomen of te stoppen (zie tips voor kinderen).
- Eventueel kunt u met uw leerlingen een internetprotocol opstellen waarin staat beschreven wat uw leerlingen wel en niet mogen doen op internet (op school).
- De school kan ervoor zorgen dat on-line toepassingen die niet direct het onderwijs dienen, niet toegankelijk zijn op de computers van de school.

8. Bijlagen

BIJLAGE 1: ALGEMENE REGELS VOOR DE OMGANG MET ELKAAR

SCHOOLREGELS:

- Iedereen hoort erbij
Ik mag niet meedoen, dat is niet fijn. Hoe meer zielen hoe meer gein!
- Elkaar respecteren
Je beoordeelt een ander niet op hoe die eruitziet.
- Stop...Denk...Doe
Bedenk je eerst goed, voordat je iets doet.
- Let op je taalgebruik
Gewoon praten OKE, schreeuwen of grove taal NEE

GROEPSREGELS GROEP

1.
2.
3.

HANDTEKENING:

DATUM:

BIJLAGE 2: VOORVALRAPPORT

Wanneer is het voorval gebeurd?

.....

Waar is het gebeurd?

.....

Wie was erbij?

.....

Wat gebeurde er?

.....

Wat heb ik gedaan?

☐ ik ben weggelopen

☐ ik heb geroepen

☐ ik heb gehuild

☐ ik heb geduwd - geslagen - geschopt (omcirkel wat
gebeurd is)

☐ ik heb iets stukgemaakt, namelijk

.....

☐ ik heb iets gezegd, namelijk

.....

☐ ik heb iets anders gedaan, namelijk

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wat gebeurde er daarna?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Copyright ©: P. Vermeulen, *Voor alle duidelijkheid*

BIJLAGE 3: "DIT KAN NIET" FORMULIER

FORMULIER VAN

Fase 1 (verantwoordelijkheid leerkracht + ouders)

<u>Datum</u>	<u>Signaal</u>	
		Time out
		Nablijven en schriftelijke opdracht
		Melding naar ouders
		Gesprek bewustwording
		Afspraken gedragsverandering (pestcontract)

Fase 2 (verantwoordelijkheid leerkracht, intern begeleider en/of directeur + ouders)

<u>Datum</u>	<u>Signaal</u>	
		Gesprek met ouders op school (Verslag leggen. Afschrift naar ouders).

Fase 3 (verantwoordelijkheid Intern begeleider en/of directeur + ouders)

<u>Datum</u>	<u>Signaal</u>	
		Contact met GGD, SMW

Fase 4 (verantwoordelijkheid directie, Intern begeleider, leerkracht + ouders)

<u>Datum</u>	<u>Signaal</u>	
		Plaatsing in een andere groep

Fase 5 (verantwoordelijkheid directie, bestuur + ouders)

<u>Datum</u>	<u>Signaal</u>	
		Schorsing Verwijdering